

Sifferlåtar och hjälpramsor (och lite notkunskap på sid 13-16)

Uppdaterad 250225

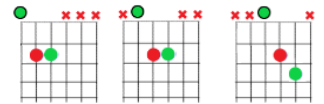
Eftersom **några få enkla ackordmönster dyker upp i all slags musik** borde det väl vara smartare att lära sig dessa ackordmönster först i stället för att lära sig varje ny låt från början, eller hur? [Låter det nytt eller konstigt? Läs här!](#)

Jag har gjort om ett antal **vanliga** låtar så att deras **relativa ackord**, siffrorna 1-6, står i texten. **Detta gör att mönstren syns tydligt**, och hörs, men framför allt att låtarna kan spelas i vilken tonart som helst! **Ackordens riktiga namn är helt enkelt den bokstav som siffran hamnar på**, med # eller b om det blir mellan två bokstäver och med ett "m" efter om det blir moll (6, 2 eller 3).

Texterna blir förstås lite konstiga men jag har försökt göra dem så bra som möjligt, texten är ju en viktig del av musiken. Låtnamnen är länkade till de riktiga texterna. Allt du behöver för att spela låtarna har jag dessutom samlat i **de gröna verserna** här nedanför. De med **fet stil** är extra viktiga, lär dig dem! **Röda siffror** är för att minnas melodier.

Ackordsiffrorna i texterna har alltid **fet** text, i stället för 1 kan det stå till exempel **första** eller **hem** men ordet **hem** kan också stå för **6**, om låten går i moll. Första taktlaget i varje ny rad är understruket.

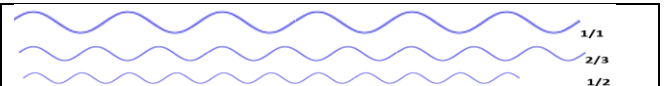
På gitarr kan det vara enklare att utgå från bastonerna och se om något av de enklaste ackorden eller ett **powerchord** passar. Ett powerchord/kvintackord kan flyttas till vilken ton som helst och fungera både som moll och dur eftersom de saknar ters. Dessa tre på rad kan vara både moll (3, 6 och 2) och dur (5, 1 och 4) men också 2, 5 och 1 eller 6, 2 och 5. Jämför med de vanliga gitarrackorden på sid 17.

Öppna [webbpianot](#), ställ in lagom storlek! Skriv ut denna sida eller öppna den på en mobil så du kan spela på den ena och läsa på den andra! Det är ovanligt svårt att spela på, men det går! Ju fler låtar ni spelar, desto bättre!

Minnesramsor (de gröna och fetstilta är viktigast men alla förekommer i musik överallt varje dag):

Får du luften att vibrera hörs en ton, ja faktiskt flera:
Två- tre- fyr- å femtedelar, det blir tonerna vi spelar!

Tonart och enkla ackord (treklanger)	Durackorden och deras mollparalleller	Moll, och harmonisk moll (med ledton)
Sju frekvenser har vi nu, med halvsteg efter tre och sju Ta varannan och du får det enklaste ackordet! Alltså en tonart 1 _ 2 _ 3 4 _ 5 _ 6 _ 7 1 _ 2 _ 3 4 _ 5 _ 6 _ 7 1 och ett ackord, som dur: 1 _ 2 _ 3 4 _ 5 _ 6 _ eller moll: 6 _ 7 1 _ 2 _ 3 4 _ Ser du skillnaden mellan dur och moll?	Durackord blir aldrig fel (alltid 1, 4 och 5) om du flyttar halv och hel den lägre tonen först; utgå från 1; upp blir 4, ner blir 5; namnet är den bokstav siffran hamnar på! men ett finger åt något håll skiljer alltid dur från moll Paralleller: Helt upp från alla durackord eller helt ner från alla mollackord. 1↔6, 4↔2, 5↔3 Kontraparalleller: Halvt ner från durackord eller halvt upp från mollackord 3↔1, 6↔4, 2↔7*, 5↔7m	Mollackorden dom (alltid 6, 2 och 3) flyttar du tvärtom alltså hel och halv (den lägre först); utgå från 6; upp blir 2, ner blir 3; namnet är bokstav + m I moll av mera mollig sort går båda neråt lika kort. Från mollackord kan två toner gå ett halvsteg neråt. Det blir en dominant i dur (som ackordet 5) för att få en ledton tillbaka till mollackordet. OBS! Bara bokstav (+# eller b) betyder alltid dur!
Är det stora steg i början, blir det dur: ett, fyra, fem! Är det mindre blir det moll. Det var ju lätt, nu kan vi dem!		
*7=7/♭ ett vanligt durackord ett helt steg nedanför ackord 1, finns i många rocklåtar från 60 och 70-t + folkmusik, men sällan i klassisk musik.	Om två går varsitt helsteg upp till fem så känns det extra gott att komma hem!	← Dessa ackord är extra vanliga i klassisk musik, visor och jazz. Speciellt i jazz, där de fått ett eget namn: två-fem-etta! 2→5→1

Växeldominanter	Dimackord (som kan fungera som växeldominanter)	Blues
En växeldominant kan ändra riktning, oftast går den ett halvsteg upp från durtersen; på alla mollackorden Alla mollackord i dur kan vara växeldominant. till exempel: Ett durackord som sprider sig ett halvt åt varje håll (1 blir 3d) kan bli en praktisk växel till sin parallell i moll 1→3d→6 eller 4→6d→2 eller 5→7d→3.	Durackord som krymper Primen går ett halvt upp vi kan kalla dem för " dim " Små terser, ackord7=dim kan leda nästan vartsomhelst (men svårt att hitta rim) Dim kan låta som växel 1→6d→2 eller 4→2d→5 eller 5→3d→6 ↑ (1#) ↑ (4#) ↑ (5#) Håll kvar din prim på väg två fingrar ner så får du sus (durackord med höjd ters) Gå från 1 till 5 men låt primen "hänga kvar" (suspended). Om durackordens kvint går upp ett halvt så blir det plus + = bara stora terser	I bluesmusik och rock'n'roll finns toner mellan dur och moll; så sjung i moll och spela dur! Ganska logiskt, eller hur? Här blir det också mollackord i dur men av en annan anledning. Om rock ska vara stark och hård kan du ta ett powerchord eller mollackord i "dur" (ungefär som ACDC 😊) som "hård" på franska. Bien sûr! Det finns flera olika förklaringar men detta funkar!

Små grodorna / Chanson de l' onion (1700-tal) militärmarsch (+barnvisa) i 2/4takt E

En groda på marsch den	1 1	5 3 3 5 3 3	Ej öron ej öron
förflyttar sig till fem	1 5	5 6 5 4 3 2	ej <u>svans</u> ar hava den
och <u>när</u> den har tröttnat	5 5	4 2 2 4 2 2	men <u>bör</u> innan slutet
förflyttar den sig hem	5 1	4 5 4 3 2 1	ha återvänt till en

Vi gå över daggstänkta berg (Ericsson, Thunman 1908) En av stamsångerna, obligatoriska 1943–69, marsch

Vi <u>one</u> drar (vandrar) till Granstigen fem fallera	1 5	5 ↑1 3 ↓5 ↑13 1 2 222
Där <u>stann</u> ar vi tills vi får komma hem fallera	5 1	3 44445432 3 111
Vi four inte åka till backs om vi bråkar	4 1	1 4 4 4 6 44 3 1 3 5 3
men fem får de köra oss hem fallera	5 1	1 ↓5 7 ↑2 5 4 2 1 111

Låter så här ↑

men skrivs oftare så här ↑, alltså lite enklare!

The lion sleeps tonight – Mbube (Linda, Campbell 1939) sydafrikansk folkvisa

Ettan smyger i fyrans djungel och <u>let</u> ar efter fem .	1 4 1 5	12323 43212 3213 2
Ettan smyger i fyrans djungel och <u>let</u> ar efter fem	1 4 1 5	53235 43212 3213 2
Vi _ är vilse, och vi vill hem till fem !	1 4 1 5	5 454 2 3↓5555
Vi _ är vilse, och vi vill hem till fem !	1 4 1 5	5 454 2 3↓5555

Jag är en liten mört (Hollingworth, Ljungman 1976) barnvisa, men funkas som rock!

:Jag är humla nummer fem	55555 5	:5 5	Här skulle en bas kunna spela första
jag ska flyga hem :	55555 5	1 1	och sista tonen i varje ackord på
Det brukar finnas fyra sätt	↑1171717 1	4 4	varannan fjärdedel:
att flyga hem till ett .	7171 6 5	1 1	1 5 1 5 (oftast kvinten underst)
Men för humlor finns det fem	55555 5	5 5	5 2 5 2 vilket kallas växelbas
... sätt att komma hem	543 2 1	1 1	och är extremt vanligt.

You are my sunshine (Davis, Mitchell. 1940) 2/4-takt, amerikansk folksång, country, växelbas

Du är ett solsken, mitt enda solsken!	1 1 1 1	5↑12 33 323 11
Halv och hel upp four du lysa än (en)	4 4 1 1	123 46 654 3
men kanske four du, mitt enda solsken	4 4 1 1	123 46 654 31
när kvällen kommer gå neråt igen	1 5 1 1	112 3 43 2 32 1

Moll

Om grundtonen är 6 i stället för en 1 blir avståndet mindre mellan grundtonen och nästa ackordston. Det blir en helt annan känsla som kallas moll (betyder mjuk)! Att börja på 2 är ovanligare, känslan kallas dorisk (eller melodisk moll); börja på 3 kallas frygisk (moll).

Mollackorden dom flyttar du tvärtom	alltså hel och halv (den lägre först); utgå från 6 ; upp blir 2 , ner blir 3 (namnet är bokstav + m!)
I moll av mera mollig sort går båda neråt lika kort.	Två toner går neråt ett halvt steg var från 6, det blir 3d, som liknar ackordet 5 och fungerar som en dominant . Tonen #5 ligger nära 6 och kallas ledton .
Men ett finger åt något håll skiljer alltid dur från moll	som 6 till 4 i nästa låt eller som i de nyare låtarna längre ner; upp ett halvt steg blir 4 , ner ett halvt steg blir 1 .

Siffertexter i moll blir ibland lite speciella men nästa låt handlar om samtycke och det kan ju aldrig vara fel!

Vem kan segla förutan vind? (trad 1700 - 1909) 3/4-takt

Sex kan vara en **hemlighet** |6 |6 |6 |6 | |6 7↑|1↓76|↑3 3|3
mellan **två** som sådant **bejaka** |2 |2 |6 |6 | |33|4 5 |6 54|3 |3
Om **båda** längtar ges **extra fyr** |2 |2 |6 |4 |(6→4 halvt upp) |3|2 2|4 32|1 1 |↓6
så var **trevlig** och glad **tillbaka** |3d |3d|6 |6 | |66|7 17|3 #5|6 |6
(med "trevlig och glad" menas förstås ackord 3 i dur "**båda neråt lika kort**")

Bella ciao (trad. 1880?) med extra ledton mellan 6 och 2, vanlig i folkmusik. Växelbas passar bra!

(*6d blir växeldominant till 2)

Alla de **sjätte**, sjätte ackorden |6 |6 | |367|↑1↓6 367|↑1↓6
De låter **moll** men en ledton för**dur**ar dem |6 |6d *| 367|↑1 ↓76 ↑1 ↓76|↑3 3 3
leder till **andra**, vandrar till**baka** |2 |6 | |323|44 432|31
två fingrar **ner** har nära **hem** |3d |6 | |1↓76|7 ↑3 1 ↓7 |6

The Wellerman (Trad. 1860) för piano

Ett **moll**ackord betyder mjuk, |6 |6 | |3 ↓6 6 6 ↑1 |3 3 3
två fingrar upp blir samma stuk |2 |6 | |3 |4 2 2 4 |6 3 ↓6
en **stenhård** dominant ("dur" betyder "hård") |6 |6 | |6 |6 6 6 ↑1 |3
två fingrar **ner** har ju bestämt det |3d |6 | |333|3 2 1 ↓7 |6 6
Ett **finger** upp, och ett finger ner, |4 |1 | |6 |↑6 6 6 44|5 3 3
två **fingrar** upp, sen inget mer |2 |6 | |3 |4 2 2 4 |6 3 ↓6
Ett **finger** upp och ett finger ner, |4 |1 | |6 |↑6 6 6 44|5 3 3
och **halva** steg tillbaka! |3d |6 | |3 |3 2 1 ↓7 |6 6

St. James Infirmary Blues (blues i moll 1928)

Känns det som **moll** dom**iner**ar din hjärna |6 |3d|6 |6 | |333|3 33|22 3|1↓6 |
och benen, båda **två** är av **trä** (om det) |6 |2 |3d|3d| |↑3|33 33|6 44|3 |33
känns **extra nedstäm**t där**hemma** så **four** |6 |3d|6 |4 | |3|3 3 |22 3|1↓6 6|6
du **bo** här **nere** i **lä** |6 |3d|6 |6 | |6|↑1 ↓6|↑b321|↓6

Här används en pentatonisk blues-skala: **6 _ _ 1 _ 2 b3 3 _ _ 5 _ 6.**

Växeldominanter

Hittills är det ganska enkelt; de enda toner som inte ingår i tonarten är ledtonerna i moll-låtarna. I många låtar, särskilt lite äldre, finns ackord med liknande ledtoner i, så kallade växeldominanter. Bra att kunna!

Födelsedagslåten (trad. 1700-?) med 251 och växeldominant (inte samma som växelbas).

Först ska dom leva	1		1 1 11 ↓ 5	Från 1 till 6d räcker det att flytta primen i 1 ett
och sen ska dom leva	1		5↑ 3 3 33 1	halvsteg uppåt, som en ledton till 2 ! Ackordet kallas
men sist ska dom vandra	1	6d	1 5 5 565	"dim" och låter lite som 6d som alltså är en
till den andra nivån	2	5	43 3 2 22	växeldominant till 2 . Kan göras från alla durackord. En
Ja, att två går till fem lär	2	5	33 4 4 32 2	mycket vanlig ackordföljd, speciellt i jazz som oftast
gå hem hos experter	1	6	2 3 3 21 1	bygger på pop från 1920-30-talet, är 2 5 1 . Från 2 till
på gammal musik ifrån en	2	5	1 2 221↓ 767	5 kan du flytta tersen och kvinten varsitt helt steg
vevgrammofon	1		1 35 1	uppåt. Från 5 till 1 är det som vanligt – halv och hel!

John Brown song (1856) en växeldominant där yttertonerna "sprids" ett halvsteg åt varsitt håll.

En gammal visa från Amerrika	1	1		5 5 435↑ 12 3 1
Fyr kantig men den kan verka	4	1		6 71716 5 3
fest ligare om det spriddes "ex"	1	3d 6		5 435↑ 12 3 2 1
antal four på femte våningen igen	4	5 1		11 2 2 1 7 1 11 11

(Den är också Manchester Uniteds inmarschlåt! Det finns fler fotbollslåtar längre ner!)

Ackordet 2d är lätt att hitta, gå bara ett helsteg upp med alla tonerna. Det kommer att längta till ackordet en kvart upp precis som 5 vill till 1; halv och hel uppåt, som vanligt! Annars är det hel och hel uppåt mellan 2 och 5.

Teddybjörnen Fredriksson (Lasse Berghagen 1969) med **växeldominant** och **refräng**!

| 3 3 3 5 | 2 | 6 6 6 ↑ 1 | ↓ 7 6 5 | 6 6 6 ↑ 1 | ↓ 7 6 5 7 | 6 | |

En gång var jag 5 , nästan 6 men ändå 5 , 6 lät stort, men 5 -åringar four	1	5	6	5	6	5	4	
– Först abjörnen Fjärdesson fem tassar hade hen	1	4	5	1				1111 ↓ 766 6 5 654 3
– De four varken tvettas eller dursch två las före fem	4	1	2d	5				4454 35↑ 1↓ 3 2226# 4 5
– Först abjörnen Fjärdesson fem tassar hade hen	1	4	5	1				1111 ↓ 766 6 5 654 3
– De four säkert tvettas extra tvåldominant igen!	4	1	6	2	5	1		4454 35↑ 1↓ 3 2 3432 1

Du gamla, du fria (trad 1100-tal? text: Richard Dybeck 1844) 6→2d→5 låter som 2→5→1 alltså en 251:a.

Ett finger går upp	1	6		3 3 1 1 1	Du gamla, du fria,	Du tronar på minnen från
med två hela till Fem	2d	5		2 3 3 2 1 ↓ 7	du fjällhöga nord	fornstora dar,
i Fems parallellvärld _(3=parallell)	5	3		2 2↓ 7↑ 1 2↓ 7↑	Du tysta, du glädjerika	då ärat ditt namn flög över
sker detsamma _(alltså 2d-5, halv & hel)	2d	5		3 1 ↓ 6 1 5	sköna	jorden
Vårt hem är så trevligt	1	3		5 ↑ 1 1 2 ↓ 7 7	Jag hälsar dig, vänaste	Jag vet att du är och du
i fyra hörn av fem	4	5		↑ 1 ↓ 6 5 6 7 5	land uppå jord,	blir vad du var
:Kom hem nån gång, så four vi	1	4		: 5 ↑ 1↓ 7↑ 12 31	:Din sol, din himmel,	Ja, jag vill leva jag vill dö
hi-igh- five -a:	5	1		43 2 1 :	dina ängder gröna:	i Norden

6 till 2d blir helsteg upp med två fingrar. 5 till 3 blir ett finger upp. 2d till 5 blir samma som 1 till 4, alltså halv och hel upp.

My Bonnie (Trad. 1700-tal?) med växeldominant; 1 till 2d = alla toner ett helsteg upp!

För det första så four du va hemma	1 4 1 1	55 ↑3 21 21↓6 53
när vi <u>alla</u> går uppåt till fem	1 2d 5 5	55 ↑3 21 1↓7↑1 2
För det första så four det bestämmas exempelvis	1 4 1 6	↓5 ↑3 21 21↓6 53
två följt av fem , det går hem !	2 5 1 1	5 6 ↑21 ↓7 67 ↑1
Här .. så .. four .. två	1 1 4 2	↓5 ↑1 ↓6 ↑2
små grå dominanter tillbaka gå	5 5 1 1	1 ↓777 767 1 2 3
Här .. så .. four .. två	1 1 4 2	↓5 ↑1 ↓6 ↑2
små grå dominanter gå hem !	5 5 1 1	1 ↓777 767 ↑1

En växeldominant är oftast ett mollackord i dur. I visor, klassisk musik och i de flesta poplåtar brukar en växeldominant leda låten en ren kvart uppåt (som 5 till 1, 2d till 5, 3d till 6, 6d till 2 eller 7d till 3) eller som i versen → Ett annat sätt att styra en låt är att härma 2 5 1, speciellt i jazz.

En växel ändrar riktning på en låt och oftast går den ett halvsteg upp från *durtersen*; på alla *mollackorden*

Den blomstertid nu kommer (trad. 1680-?)

Först går vi ner och åter	1 5 1	3 3 2 1↓7 ↑1 1	Den blomstertid nu kommer
Sen två till fem och ett	2 5 1	3 5 5 4 4 3	med lust och fågning stor.
Gör <u>om</u> det, för det <u>låter</u>	1 5 1	3 3 2 1↓7 ↑1 1	Du nalkas, ljuva sommar,
harmoniskt på nåt sett	2 5 1	3 5 5 4 4 3	då gräs och gröda gror.
men fyra * andra fem lor	4 2 5	5 6 5 4 3 2 2	Med blid och livlig värma
har två kigt hemma fem	2 1 5	3 4 4 3 3 2	till allt som varit dött,
så först ska alla sem lor (4)	1 4	2 3 2 1↓7 6 6	sig solens strålar närma,
för två och femtio , hem .	2 5 1	5 6↑1 1↓7 ↑1	och allt blir återfött.

Denna låt är en psalm och som många psalmer skriven för att vara enkel, både att läsa och att sjunga. Psalmer, militärmusik och dansmusik är grunden till nästan all musik. Folkmusik kan vara alla samtidigt.

Diana (Paul Anka 1957) typisk ackordloop från 1950-talet, fortfarande vanlig (t ex Perfect med Ed Sheeran eller Baby med Justin Bieber eller Jerusalema med Master KG). Obs! Från fyra till fem kan du hoppa ett helsteg med varje finger (allihupp).

Ett finger går ett steg upp	1 6	3333 333
Ett <u>finger</u> till, sen <u>allihupp</u>	4 5	3 444 4 542
På <u>tersen</u> börjar <u>melodin</u>	1 6	2 3333 333
Den <u>stiger</u> långsamt <u>stark</u> och fin	4 5	3 444 4 542
<u>Kvinten</u> den går <u>uppåt</u> , sen	1 6	5555 666
<u>närmar</u> den sig <u>äntligen</u>	4 5	6666 777
sitt hem , <u>ja</u> !	1 6	7 ↑1 1
Efter fem känns	4 5	↓6 6 5
hem ma	1 6 4 5	↓7 ↑21

Det vanligaste ackordmönstret i västvärlden efter 2000, iallafall i pop!

Det som skiljer dessa från de tidigare är att de saknar **dominant**; det finns inget ackord 5 som leder till ackord 1 eller 3d som leder till 6 och det gäller alla låtar på denna sida. Det är därför siffertexten till "Faded" slutar som den gör. Klicka gärna på rubriken också!

Svag (Viktor Leksell 2021) – refrängen Ab

Jag kan inte va i <u>samma</u> rum som ett	1	333212 3 23 23
så jag flyttar till det fem te	5	356533 2 2
försöker gå ett <u>helsteg</u> upp	6	23212 3 21
men fyran kommer snart, den ligger <u>jämte</u>	4	23232321↓6 ↑1 1

Spiritual (Pat Metheny, Charlie Haden 1996) jazz (fast inte så typisk) i C

|1 |5 |6 |4 | |3 3|32 21|43 2|1
|135153|572527 |613631|461416

←Ackord i grundläge

Elektrisk (Marcus & Martinus 2015)

_ Jag spelar four nite!	6 4	6 3 1 2 3
I Chapter 1 har jag nått level 5	1 5	112 3 3343 2

Börja med mollackordet 6,1,3
Flytta upp 3an ett halvt, då får du
ackord **4**. Flytta tillbaka 4 till 3 och
gå ner med 6an till 5, då får du **1**!
Följ efter med halv och hel!

Faded (Alan Walker 2015) – versen Ebm

_ Går du i moll, så ta dig <u>upp</u> , våga steg ett	6 4	11↓6 ↑1↓6 ↑12 3 11 ↓5 ↑3
_ men tar du fem hittar du aldrig hem	1 5	112 ↓7 777 7 6 ↑1

River Flows in You (Yiruma 2001) new age i A

|6 |4 |1 |5 | |171↓1 7 ↑1↓1 7↑1↓1 41|345321↓7

←Ackord i spridda lägen

I båda låtarna nedanför byts **varje** ackord genom att **grundtonen** går **ett** tonsteg **neråt**. Ackord 2 som är moll blir 4 som är dur och 4 blir 6 som är moll o.s.v. Tänk bara på om det är ett helt eller ett halvt steg till nästa ton neråt i tonarten! Denna vers är användbar!

Men ett finger åt något håll/ skiljer alltid dur från moll

Tattoo G#m (dorisk, 1 är F#) (Loreen m fl 2023) piano

Starta ifrån två	2	5432 4
ta ner en ton och <u>så</u>	4	45432 4
gör likadant igen	6	44321 3
det blir ackordet en	1	34321 3

What is love? Gm (eolisk, 1 är Bb) (Haddaway 1993) piano

Ifrån moll	6	35 6
ta ner en i <u>taget</u>	1	3333 53
so they won't <u>hurt</u> you	3	333 53
no <u>more</u>	5	3 2

Halo (Ryan, Tedder 2008) A

_ Ackordet går från ett till två	1	133333 2 4	En powerballad med Beyonce
Tvåans prim å ters backar hem	2	2222321 1-6	som också är en ackordloop,
Sex ans kvint har nära till fyra .	6	1111111 21	fyra ackord som återkommer.
Sen börjar allting om ifrån en ..!	4	111111↓4 4-3	

Överkursvarning:

Andra liknande loopar är **Get Lucky** med |2 |4 |6 |5 | eller **Voices** med |6 |1 |5 |4 | eller **Japans vanligaste ackordloop** |4 |5 |3 |6 |, iallafall enligt David Bennett? Han använder ofta romerska ackordsiffror, så kallad steganalys, vilket är vanligt i jazz. Det är INTE samma system som mitt, bara ganska likt. Steganalys kan dock bli riktigt krångligt i moll! Här är ett exempel. En mycket känd typisk gitarrlåt är **Wonderwall** av Oasis, den och många andra har ackordloopen |2 |4 |1 |5 | (ungefär som Get Lucky). Dessa låtar har grundackordet på 2 vilket är lite ovanligt, men ändå enkelt, och de håller sig inom en tonart. I Bennets stegteori, som är den vanliga i jazz, brukar grundtonen kallas 1 även om musiken går i moll (börjar på 6, 2 eller 3). Låten Wonderwall får alltså sifferackorden |1 |b3 |b7 |4 | fast med romerska siffror |i |bIII |bVII |IV |. Det framgår inte vilka som är moll och hur så siffrorna måste göras olika stora för att markera det. Dessutom är 7 inte ens ett vanligt ackord vilken inte heller syns. Onödigt krångligt faktiskt men används på högskolor inom jazz! Det finns fördelar med det systemet också, en är att det är vanligt.

Blues, gospel, jazz, rock mm

En blandning av europeisk och afrikansk kultur. Den europeiska märks i jazzrefränger, till exempel Puttin' on the Ritz, jämför med mollvisorna i början. Den afrikanska märks på svårare rytmer, t ex **shuffle**, men även på att det förekommer toner mellan dur och moll. Det är toner som inte finns på västerländska instrument men går att få ändå genom att sjunga i moll och spela ackord i dur. Det kan räcka att sänka ton 3 lite (b3) i sången för att det ska låta blues, det är ju tersen (ton 3 i ackord 1, eller i mitten av ackordet) som bestämmer om det är dur eller moll. 1 - 3 låter dur men 1 - b3 låter som 6 - 1, alltså moll!

Pentatoniska skalar i moll är vanliga (pentatonisk = fem toner, vanlig tonart utan 4 och 7).

Blueslåtar brukar ha **12 takter** innan de börjar om, precis som Rock'n'roll-låtarna. Att klappa, eller spela virveltrumma, på andra och fjärde taktlaget kommer förmodligen från blues och gospel. Det brukar kallas **backbeat**.

Amazing grace (trad. text: John Newton 1772) Psalm/Gospel med pentatonisk melodi

Kom hem känn dig fri	1 1	5-↑1 1 3-21 3	Amazing grace! (how sweet the sound)
Här four du bo	4 1	2-1 1 ↓6-5 5	That sav'd a wretch like me!
Vårt hem här på <u>Granstigen</u>	1 1	5-↑1 1 3-21 3 23	I once was lost, but now am found,
5!	5 5	↓5	Was blind, but now I see.
Detta <u>hus</u> , det har ett <u>tak</u>	1 1	3 5 5 321 3	'Twas grace that taught my heart to fear,
och fyra <u>hörn</u> , och ett	4 1	2-1 1 ↓6-5 5	And grace my fears reliev'd;
park <u>ett</u> golv, fem <u>rum</u>	1 5	5-↑1 1 3-21 3	How precious did that grace appear
och ett <u>kök</u>	1 1	21 1	The hour I first believ'd!

Psalmen Amazing Grace kan också räknas till gospel, den skrevs av en slavhandlare som senare i livet blev präst och ångrade vad han hade gjort.

Oh happy day (Philip Doddridge 1755, gospelversionen 1967) Psalm/Gospel i G

OBS! Denna text rimmar på siffrorna, som call and response!

Solist	(körstämmor)	Ackord	Solist	Kör primläge	Kör tersläge	Kör kvintläge
:Jag tror jag flyr (ett ett ett fyr)		1 4	5 6↑1 3	1 11 1	3 33 4	5 55 6
Måste dra iväg (upp ett halvt <u>steg</u>)		1 6d	556↑1 5-3	1 11 <u>#1</u>	3 33 3	5 55 6
Jag kom i kläm (två två två fem)		2 5	343 3-2	2 22 2	464 5	6↑1↓6 7
där i mitt hem (två två två fem)		2 5	33-53 3-2	2 22 2	464 5	6↑1↓6 7
Måste bort från dem (två två två fem)		2 5	33 53 3-2	2 22 2	464 5	6↑1↓6 7
Ut på äventyr (ett ett ett fyr)		1 4	56 ↑ <u>3</u> -211	1 11 1	3 33 4	5 55 6
Kommer aldrig hem (tre fyr å fem)		1 5	556↑1 1	111 (7)	333 (2)	5 55 5
[å=#4] :						
[Kören sjunger:]						
Finns bara en		1 1	Här börjar	1 11 1	4 44 3	6 66 5
som four		4 4	kören	1 1	3 4	5 6
följa med mig hem		1 1	sjunga;	1111 1	4444 3	6666 5
mitt nya hem (tre fyr å fem)		1 5	solisten	1 11 1	4 44 3	6 66 5
			svarar och			
Det finns bara en		1 1	improviserar	1 11 1	4444 3	6 66 5
som four		4 4	lite, alltså	1 1	3 4	5 6
följa med mig hem		1 1	hittar på i	1111 1	4444 3	6666 5
mitt nya hem (tre fyr å fem)		1 5	stunden	111 134#45	4 44 3	6 66 5

Den första popmusiken från 1920 och framåt, när radion kom, var ofta långa låtar från biograf-filmer och musikalerna. De flesta spreds från USA, som var tidiga med radio, tv och film. Ofta hade låtarna en refräng som blev populär och ibland spelades bara refrängen. Många av dessa refränger lever kvar idag som jazz. De har mycket ofta formen AABA.

Puttin' On the Ritz (Irving Berlin 1927) Pop – bara refrängen

Du som går i moll du har	6 6	↓6 ↑1 3 ↓3 6 13	If you're blue and you don't know	A
inte <u>nån</u> koll, du hajar <u>noll</u>	6 6	↓3 6 ↑1 3↓3 6 1 3	Where to go to, why don't you go	
men ett tu tre .. ser du	3d 3d	↓3 #5 7 ↑2 32	Where fashion sits?	
var du <u>e</u> ! (sex, fyr, tre):	6(5) 4 3d	1↓7 6	Puttin' On The Ritz.	
Du som går i moll du har	6 6	↓6 ↑1 3 ↓3 6 13	Different types who wear a day coat,	A
inte <u>nån</u> koll, du hajar <u>noll</u>	6 6	↓3 6 ↑1 3↓3 6 1 3	Pants with stripes, and cut away	
men ett tu tre .. får du en	3d 3d	↓3 #5 7 ↑2 32	coat, Perfect fits.	
<u>idé</u> ! (sex, fyr, tre):	6(5) 4 3d	1↓7 6	Puttin' On The Ritz.	
Till två lad du reser dig på	2 2	↓2345 6543	That's where each and every lulu-	B
fem å	5 5	↓22	belle goes	
en kort blick tillbaka	1 5	↓1234 5432	Every Sunday evening with her	
sedan hem åt (med 43 an!)	1 4 3d	↓11 (2 33 32)	swell beaus / Rubbin' elbows	
Du som gick i moll hade	6 6	↓6 ↑1 3 ↓3 6 13	Come, let's mix where Rockefellers	A
inte <u>nån</u> koll, hajade <u>noll</u>	6 6	↓3 6 ↑1 3↓3 6 1 3	Walk with sticks and umbrellas	
men ett tu tre .. så var det	3d 3d	↓3 #5 7 ↑2 321	In their mitts.	
med <u>det</u> ! (sex, fyr, tre)	6(5) 4 3d	↓7 6	Puttin' On The Ritz.	

Afroamerikansk musik har ofta en typisk **bluesform med 12 takter**, tre ackord och ibland "blå" toner. Det räcker ofta att ta ton 3 lite för lågt (b3) för att det ska låta som blues, det skulle bli för krångligt använda två tonarter samtidigt. Först en låt av Beyoncé från 2024 som börjar som 12-takters "blues" (fast Beyoncéversionen av den har en extratakt efter första versen. De allra första blueslåtarna kunde också ha lite olika antal takter).

Texas Hold'em (Beyoncé 2024) D blues eller country (inga blå toner)

Use your home chord and some keynotes	1 1	11 1 ↓6 ↑11 1↓6-5
It's the rhythm that makes your song	1 1	↑11 1 ↓65 3 2-1 1
After four bars just repeat it	4 4	↑11 1 ↓6 ↑11 1↓6-5
Then go back to where you belong	1 1	↑11 1 ↓65 3 2-1 1
When the dominant chord is ringing	5	↑11 2222321
it will " four " you to change in the melody	4	11 1 11 1 11 111
Then you're home at the end of the 12 bar blues	1	↓6↑1 1 11 1 11 1↓6 5
Get ready to start again	1	3 211 1 11

(Versen efter har ackord 6 istället för 5 och repris på de fyra sista takterna)

Rock'n'roll (50-tal) spelades ofta med walkin' bass: att basen vandrar på fjärdedelar i och mellan ackorden, ofta 1 3 5 6 b7 6 5 3 men ibland helt fritt, på väg till ackordtoner. Ofta med "blå" toner (b3).

Johnny B Goode eller Grejen med rock'n'roll (Berry 1955 eller Lantz 2020)

Först och främst så var det ganska vanligt då	1 1	55555543 43 5
med detta intervall, en ton som kallas blå	1 1	1 ≈b33333333 333
På 40 -talet fanns det knappt nån ungdomskult	4 4	1 ≈b33333333 333
Men ett decennium senare så blommar den för fullt	1 1	1 55555543 55435
för på 50 -talet föddes grejen rock'n'roll	5 5	11 55555543 43 5
den med tre ackord i dur och sång i moll	1 1	≈b33333333 333

Gå gå! __ Förmodligen är det så	1 1	5 5 5 5 4355 5
__ att tonerna som är blå	1 1	1 ≈b3 33 33 3
__ fortfarande kan stå	4 4	5 43 55 5
__ trots sekler av slaveri	1 1	5 5 43 55 5
__ in the land of the brave and free	5 5 1 1	43 5 43 55 5

Varmkorv Boogie (Owe Thörnqvist 1955 eller Lantz 2015)

Det står en varmkorvgubbe ner på första lång	1 1	111 1 1 131↓6↑113
Han målar korvarna blåa uti denna sång	1 1	111 1 1 131↓6↑113
Han målar fyra om dagen	4 4	121 4 42 46
Stoppar den första i magen	1 1	↓565 ↑11↓6↑13
men den femte	5	11 55
tappar han i fjärden , det var bara	4	5555 44 431↓6
ett av misstagen, (som var fem).	1 5	↑11↓6↑13 555
Varm korv boogie x 4	1 1 1 1 4 4 1 1	1 1 1≈b3 osv
Vaaaaarm kooooorv, Varm korv boogie	5 4 1 5	5 4 11 11

Det var minst lika typiskt för 50-talet med låtar som innehöll ackorden 1 6 4 5 eller 1 3 4 5, alltså loopar, ungefär som idag. Nästa låt handlar om detta! Den rårare rocken med blå toner märks i andra versen när mollackorden blir dur och melodin är kvar i moll!

Crocodile rock (Elton John, Bernie Taupin 1972) i G. Handlar om popmusik under sent 50-tal.

I början är musiken snäll	1	1	5 533335 3-2-1
av en trevlig amerikansk modell	3	3	35 655335 3-2-1
men en fjärdedel av USA	4	4	35 655333 2-1
har sen femhundra år inte haft det så bra	5	5	35 6535 35 6535
100 år sen slaveriet tog slut	1	1	555 533335 3-2-1
och triangelhandeln fasades ut	3	3	35 655335 3-2-1
ändå four du inte åka med de vitas buss	4	4	35 6 533333 2-1
ens på 50 -talet, men du har gospel och blues	5	5	35 6535 535 6535

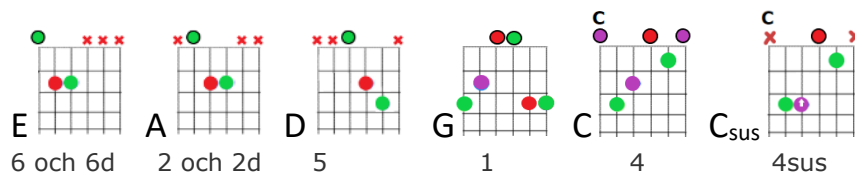
och du har <u>dur</u> ackord där det borde va moll	6d	6d	565 6 56 65 6656
även på <u>strängen</u> bredvid, för det är rock'n'roll	2d	2d	665 6132 65 66321
Det är 50 tal och det är fest och fred	5	5	
i varje hem och på varje bar	1	1	<i>Härma resten :)</i>
och det <u>anspelas</u> på sex , nån tror att djävulen väcks	6d	6d	
men många andra har bara kul och spex	2d	2d	
sen går det 50 år, vi förstår vilken roll vi four	5	5	4sus* 4 4sus 4

Rock' en 'roll	1	1	33 3
blir USA: s <u>export</u>	6	6	33212 ↓6
ungdomarna four	4	4	↑3212 ↓6
en roll på femtitalet	5	5	↑44323 3 2

Den <u>sprids</u>	1	1	2 3
i tusentals ex	6	6	3321-2 ↓6
Radion sätter fyr	4	4	↑3212 ↓6
på hela femtitalet	5	5	↑44323 3 2

* Tersen kan gå upp ett halvsteg, då låter det som ett susackord, men det är vanligare med sus på ackord 1 eller 5. Om kvinten också går upp ett helt steg bildas ett nytt durackord som inte finns i tonarten men är vanligt i rock och folkmusik nämligen ackordet 7 fast med sänkt 7a (7/b7), ett vanligt durackord ett helt steg under 1.

När den går i G passar dessa perfekt! **De tre första är powerchords** utan ters och kan låta både dur och moll.

Blandade låtar och visor (med alla de vanliga ackorden)

Nu grönskar det (Bach 1700-tal) Kort AABA-form, ta de första raderna två gånger!

:När en <u>vår</u> bukett doftar dominant	:1	5	:12 3 3 3 43 2 2 2	Nu grönskar det i dalens famn
då four får dominanten gå hem :	4	5 1	: 3 4 323 21 1:	Nu doftar äng och lid
Den <u>vår</u> bukett du four med hem	1	4 1	5 ↑1↓5 5 5 6 5 5 5	Kom med, kom med på vandringsfärd
Har <u>bety</u> gett en fyra utav fem	1	4 5	5 456543 2	I vårens glada tid
Är det <u>vår</u> bukett som är dominant	1	5	12 3 3-23-231 2 2-32	Var dag är som en gyllne skål
då four får dominanten gå hem	4	5 1	3 4 323 21 1	Till bredden fylld med vin
				Så drick min vän, drick sol och doft
				Ty dagen den är din

Strövtåg i hembygden (Gustaf Norén, Björn Dixgård 2012, Gustaf Fröding 1896) E

Denna har en förenklad form A A B A, den riktiga har formen A A B B A A B B (+ instrumentalt A A)

Se en måne på himlen och en fyr kant i sjön	1 4/1	34 5 5 355 33 3 23 4	A
En tri angel med två hörn och spetts	3 2 1	54 3 45 33 2 1	

sitter ens am i trädet och four ej gå ner	1 4/1	34 5 5 355 33 3 23 4	A
Tänk så tre vligt om två hade setts	3 2 1	54 3 45 33 2 1	

Om ett finger går upp eller ner får du moll	6 3	67 1 111 16 65 35	B
Det finns två paralleller till fem	2 5	67 1 111 71 25	

Se en måne på himlen och en fyr kant i sjön	1 4/1	34 5 5 355 33 3 23 4	A
En tri angel med två hörn går hem	3 2 1	54 3 45 33 2 1	

2022 röstades "Strövtåg i hembygden" fram som bästa låten någonsin på Svensktoppen.

We are the world (M Jackson, L Richie 1985) E och F. Kolla The Greatest Night in Pop på Netflix

Det kan <u>inte</u> va lett	1		33 2323	Vers
att va en fyr på fem ti ^{ett}	4 5 1		33 4 45 53	(ofta två
om man four , blott en fem tedel	4 5		32 1 112	stycken
med sig hem	1		122 3	på rad)
Fingret <u>upp</u> blir sex	6		35 6 33	
Tummen <u>ner</u> blir tre , så sant	3		66 5 65 43	
En två bent katastrof till fyr	2 4		3 2 1161 32	
vill va dominant !	5		4345 5	

Det är klart du four , sa fem ti- ett an,	4 5		3321 6 321	Refräng
klart du four någon slags high five	1		65	
om du fixar detta	4 5		21 6 66 17	
finger <u>upp</u> blir sex	1		7127 65	
finger <u>ner</u> blir bara tre	6		35 6 33	
och två or brukar gå till fem ,	3		66 5 65 43	
samma avstånd det !	2 5		3 21161 32	
	1		1117 1	

(Ett tillfälligt tonartsbyte!)

Här kommer tre modala inlåningsackord →)

Från en **fyra** i "moll" till **fem**
och sedan "**hem**"

Det blir coola ackord, så klart
man gillar dem!

Tillbaks till **sex**an nu!

Finger ner blir **tre**, igen

och **två** är parallell till **fyr**,
och **fem** kommer sen!

<b3:

4 5	
6d	
4 5	
6d	>
6	
3	
2 4	
5	

Låtsas att grundackordet är 6,
alltså moll, fast ta det i dur!

<b3: 66 ↑11111 2
21↓7 6
66 ↑11111 2
21↓7 6>
33 5 6 33
66 5 65 43
3 2 1161 32
4345 5+Refräng+höjd refr.

Stick

(De modala inlåningsackorden i denna låt kallas ibland för Carola-kadensen eller schlagerkadensen, för att många schlagerlåtar slutar så. Det kan låta spännande att låna några toner från mollvärlden.)

Mer modal inlåning Våra öron är vana vid både moll och dur så det kan bli väldigt spännande effekter om du blandar. Det kan låta dramatiskt om fjärde ackordet spelas i moll (b6 blir en ledton neråt).

Creep(Radiohead) |1 |3d|4 |4m| **Space Oddity**(Bowie) |1 |3d|4 |4m 1| **I'm not in love**(10cc) |4 |4m|3 |3d|6 |

Snart skiner Poseidon (Joel Alme 2009) Refrängen är ett bra exempel på pentatonisk melodi

En <u>period</u> kan gå upp eller ner vi förstår	1 6 3 3	66 55 6 ↑1 1↓6 55 6 3
Vi som four lite trevligt i båda , vi four	4 3 2 4	32 1 13 55 3 432 1
En chans <u>till</u> , det går upp det går ner men det går	1 6 3 3	66 55 6 ↑1 1↓6 55 6 3
Vi som four lite trevligt i båda vi four	4 3 2 4	32 1 13 55 3 432 1
dominera (dominant = 5)	5 5 5 5	1↓6 55

Den som först går ner , four vi <u>upp</u> på fem	1 3 4 5	↑32 1 2 3 55 6 ↑1 2
Med vårt sett att trena four vi dem	1 3 4 4	32 1 ↓6 5 3 321
Det går <u>alltid</u> ner men går upp igen	1 3 4 5	32 1 2 335 6 ↑1 2
Om en <u>boll</u> är rund så rullar den	1 3 4 4	32 1 ↓6 5 3 321

(Förlåt den stockholmska stavningen)

Valborg (Olsson, Hellström 2013)

_ En som fallit <u>ner</u> den four	1 3 4	1234 5 3 ↓6
vila sig i fem , och sen ut igen	5	67↑12 3 24 3 5
Den som fallit <u>ner</u> på alla fyra	1 3 4	1234 5 357 6
får kravla sig till fem	5	66543 2
(faller tillbaks) men tänker dominant :	4 5	66543 2
Vill du bli först , upp med ett finger	1 6	234 5 543 43
sen ett <u>till</u> . Sedan allihop, men ångra dig,	4 5	21 ↓6 67↑12 3 243
_ allihop <u>ändå</u> , sedan hem till mig!	4 5 1	1 ↓67↑12 3 22 43 1
1234 5 och därifrån så går vi hem	5	1234 55443322(1)
(1234 5 tänk om det går att gå till four)	5	1234 55443322(1)
_ Four du blott en chans, tummen <u>ner</u> ,	4 1 3	667↑1 11 55 3
men om du four fem ?	4 5	357 6 7
<u>Upp</u> är så mycket trevligare	6 3	6 66 7 ↑1 7 555 3
Så four vi en high five på <u>den</u> ?	4 5 5 (1)	2 1 ↓6↑12 3 3 (1)

Hallelujah (Leonard Cohen 1984) med originaltext som faktiskt innehåller sifferackord.

Jag började som sex åring	1 6	5 5555 666
Först <u>fattade</u> jag ingenting	1 6	6 555 5 666
men i fyr an fick jag fem mor i betyg ett (A var 5)	4 5 1 5	66 6666554 55
Vi <u>sjöng</u> en sång "the fourth the fifth	1 4 5	3 5555 6 67
The minor falls the major lifts" (originaltext)	6 4	7 ↑11117 112
Jag blev fem ton, hårt men trevligt , kändes extra ..	5 3d 6 6	11 22 22 33 32 21
Aldrig four jag	4 4	35 6 6
gå <u>tillbaka</u>	6 6	65 3 3
Aldrig four jag	4 4	35 6 6
komma hem från klass fem i-igen.	1 5 1 5	65 3 43 2 3-2 1

Den andalusiska kadensen Gammal loop, vanlig i nutida pop, hiphop och österländska låtar.

Behet Ghol Midam (Mohsen Yeganeh) | 6 | 5 | 4 | 3d | **Sultans of swing** (Dire Straits) | 6 | 5 | 4 | 3d |

Sju frekvenser (P Lantz 2025) – en låt med alla sex ackorden

Klättra först upp halv och hel till fyra	1 4	12 3 4 5 3 6 6 6 5
Sen ner halv och hel till fem	1 5	15 4 3 5 2 3 4
Är början stur så four du dur	1 4	3 3 3 3 3 4 4 4
och fem mor längtar hem	5 1	4 5 4 3 2 3
Gå ett helt steg upp dit sex an e,	6 6	11 6 6 6 6 6 7 6
eller halvsteg ner till tre	3 3	66 6 5 5 3 5
Till ett ackord four alla gå	1 4	5 6 6 5 5 4 4 3
å när två går varsitt helsteg upp till	2 2	22 2 2 3 4 3 2 1 ↓6
fem	5 5	1↑2
då känns det extra gött å komma	5 5	1 2 2 3 4 3 2 1 ↓7
hem!	1 1	1↑1

Om grundackordet är 6 hamnar nya 1an på ♭3

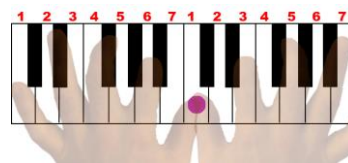
Det känns extra speciellt i moll	<♭3:	66 6 6 6 6 6 ↑1 ↓6
med halvstegen på motsatt håll	6 2	6 6 6 6 6 7 ↑1 2
Gå uppåt hel och halv men två	6 3	2 1 1 1 1 2 3 2
halvsteg neråt! Varför då?	6 2	1 2 1 1 ↓7 ↑1 3
Jo, trevligt glada grepp, de längtar	3d 3d	3 3 3 3 3 3 2 1 ↓7
hemåt för de four	6 4	1↑1 1 1 2 1
en ledton som vill hem precis som	1 6	1 1 3 3 3 3 4 3 2
fem , om du förstår?	3d 3d >	13 3 3 4 3 >
	(5 5)	

Massor av annan musik finns här! <https://musikmanual.se>

Grundläggande notkännedom

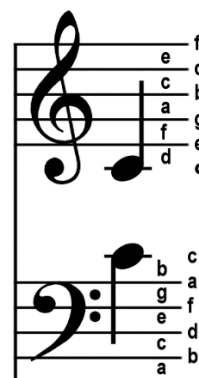
Det räcker ganska långt att kunna se om melodin går uppåt eller neråt och om det är långa eller korta toner. Eftersom ni vet hur en tonart ser ut så kan ni redan det viktigaste!

Notskrift utgår från de sju **stamtonerna** c d e f g a b c som ju är 1 2 3 4 5 6 7 i tonarten C, men också **de vita tangenterna på ett piano**. Om du lägger båda tummarna på ett C precis på mitten av pianot (till vänster om tvillingarna) så kan du spela några ljusare toner uppåt och några mörkare neråt med resten av fingrarna på varje hand.

De översta fem linjerna, eller den övre notraden, visar de toner som höger hand kan spela; de fem nedersta visar vad vänster hand kan spela. Alla linjer och mellanrum är varsitt tonsteg i en tonart, alltså halvtsteg efter tre och sju.

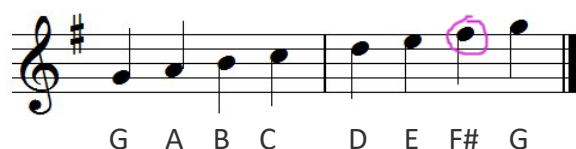
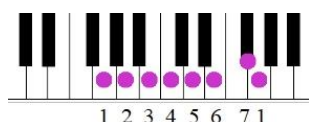
Båda noterna (♩) visar samma ton ●, den nedre för vänster tumme och den övre för höger. Tönen kallas alltid C och ligger precis på mitten av pianot. Krumelurerna till vänster visar var tonerna G och F sitter och de kallas G-klav och F-klav. Som du märker hamnar nästa C uppåt på näst översta mellanrumsraden och nästa C neråt på näst nedersta mellanrumsraden. Tonerna i de övre mellanrumsradena bildar ordet FACE.

Om inget annat står så är tonen C nummer 1 i tonarten och alla de andra noterna, på eller mellan linjerna, är pianots vita tangenter, alltså stamtonerna! Tonarten heter C men kan också kallas A-moll om ackordet eller melodin börjar på 6.

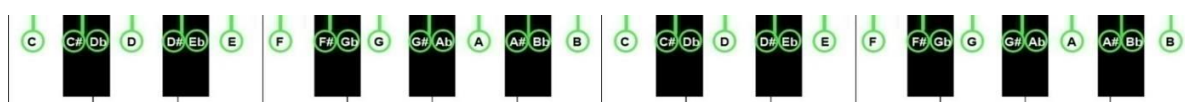

När vi byter tonart (flyttar på ton 1) hamnar ibland vissa toner på svarta tangenter. Om vi börjar på G, kallar den för 1 och räknar uppåt **med halvtsteg efter tre och sju**, så behöver tonen 7 höjas för att det ska bli ett helt steg från 6; den får ett korsförtecken (#) efter bokstaven och ett nytt namn. I detta fall får F höjas till Fiss (F#); förtecknet sätts på F-linjen i början av låten och gäller alla F tills tonarten byts. Det brukar heta att tonarten G (eller Em) har ett kors.

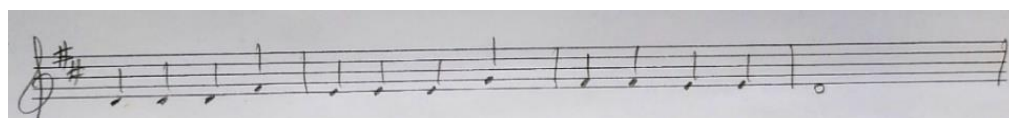

Om 1an ligger på en svart tangent eller på F så brukar stamtonerna sänkas med ett b-förtecken (b). Ett sänkt A kallas Ass (Ab).

Om låten går i tonarten D så får du sätta ton 1 på tangenten D och räkna till 7 åt höger på tonartsvis, då ser du vilka toner som måste höjas (#).

Om du räknade rätt blev det två kors, c# och f#. Här är en barnvisa i D, gissa vilken?

| 1 1 1 3 | 2 2 2 4 | 3 3 2 2 | 1 (eller | D D D F# | E E E G | F# F# E E | G)

Nu vet vi hur höga eller låga tonerna är men det är minst lika viktigt att veta när de kommer och hur länge de ska få låta.

Den första noten på nästa bild kallas **helnot** och låter i en hel takt. Nästa har en stam och kallas **halvnot**, den räcker en halv takt. Nästa är ifylld och kallas **fjärdedel** och nästa har fått en flagga och kallas **åttondel**; får den en flagga till blir det en **sextondel** och så håller det på. Det heter att noterna har olika **notvärden**.

Helnot, halvnot, fjärdedel, åttondel, sextondel osv

Den undre raden visar samma sak fast här gäller det tystnad i stället. Det kallas paustecken.

Det måste alltid bli precis en hel takt när du plussar ihop alla notvärden och pauser mellan två taktstreck, som på bilderna! En takt är oftast fyra fjärdedelar 4/4 lång men det kan också vara 3/4 eller 5/8 vilket är lite konstigt men systemet är baserat på fjärdedelar.

Musik som bygger på klassisk (nedskriven) musik har ofta toner som är lätta att skriva med noter, som denna lätta barnvisa.

Gissa vilken? **1 5 3 3 1 | 2 2 5 5 1 |**

eller psalmer som denna.

Gissa vilken? **3 | 3 2 1 7 | 1 1 |**

Musik som är baserad på muntlig tradition, eller afroamerikansk, kan va svårare att skriva men ändå lätt att härma, som [Don't stop believin](#) av Journey

| 3 1 | 2 2 3 | 1 1 1 | 5 5 3-2-1

(Just a small-town girl livin in a lonely world)

Ackord: 1

5

6

4

eller [Let it be](#) av Paul McCartney (som inte kunde skriva eller läsa noter)

5 5 | 5 5 6 3 | 5 5 ↑ 1 2 | 3 3 3 2 | 2 1 1.

(When I find myself in times of trouble Mother Mary comes to me)

Ackord:

1

5

6

4

En bindebåge binder ihop två noter; om betoningen hamnar innan ett pulsslag kallas det **synkop**.

Det går också att förlänga ett notvärde med hälften genom att sätta en punkt efter.

Ibland spelas tre fjärdedelar på samma tid som två fjärdedelar; det kallas triol.

Att blanda takter, t ex 3 mot 4, är mycket vanligt i folkmusik från hela världen.

En stor del av popmusiken är inspirerad av folkmusik och ofta svår att notera. Viss folkmusik kan va omöjlig att notera.

Egentligen är all notskrift mer eller mindre förenklad! Den är till för att minnas hur musik låter men kräver oftast att den som spelar vet ungefär hur det ska låta egentligen. En låt kan bli roligare med **varierad rytm** men också svårare att läsa. Denna låt har en ganska tråkig melodi, bara alla toner i en tonart från 1 och uppåt och sen tillbaka. Ackorden gör den lite roligare och med några ändringar i rytmen på den nedre versionen blir den nästan ok? Jag härmar [Snart skiner Poseidon](#) lite i sista takten.

Ackord: C G Am F (Relativa ackord: 1 5 6 4)

Sju frek - ven - ser har du nu, med halv - steg ef - ter tre och sju
 1 2 3 4 5 6 7 1 7 6 5 4 3 2 1
 C D E F G A B C B A G F E D C

Ackord: C G Am F (Relativa ackord: 1 5 6 4)

Sju frek - ven - ser har du nu, med halv - steg ef - ter tre och sju
 1 2 3 4 5 6 7 1 7 6 5 4 3 2 1

Jämför med [Snart skiner Poseidon](#) som är nästan likadan men går i 3-takt och hoppar över 4 och 7 i tonarten (det blir en pentatonisk skala och låter lite mer som folkmusik). Låtar har ofta delar av skalor i sig.

Ackord: D F#m G A D F#m G (Relativa ackord: 1, 3, 4, 5, 1, 3, 4)

(När vi) kas - tar vå - ra tom - ma glas, finns det all - tid nån med hjärtat kvar
 (3 2) 1 2 3 5 6 1 2 3 2 1 6 5 3 3 2 1
 (F# E) D E F# A B D E F# E D B A F# F# E D

För eventuella GAISare finns en nästan likadan (originalet [Valborg](#) går i G):

Ackord: D F#m G A (Relativa ackord: 1, 3, 4, 5)

Äng - lar - na har åkt på pisk, går - dar - na är grön - svar - ta - a - a
 1 2 3 4 5 3 6 6 7 1 2 3 2 4 3 5

Rytmer

Det som är svårast att skriva med noter är rytmer. I **jazz och pop är ofta noterna förenklade**. Ibland kan det stå till exempel "swing" eller "med triolfeeling" i noterna och då vet musiker i allmänhet att de behöver ändra rytmen så de spelar ungefär som i andra raden fast noterna är enklare, som i första raden. Ni kan oftast strunta i de krångliga rytmerna och skriva så enkelt som möjligt! Det är mycket lättare att härma hur till exempel swing och shuffle låter!

Noter brukar inte vara krångligare än så här ↓

Mån - dags - puls blir swing som på tiss - da på tiss - da på tiss - da men shuffle onsdag torsdag fredag.

... även om det egentligen låter så här ↓

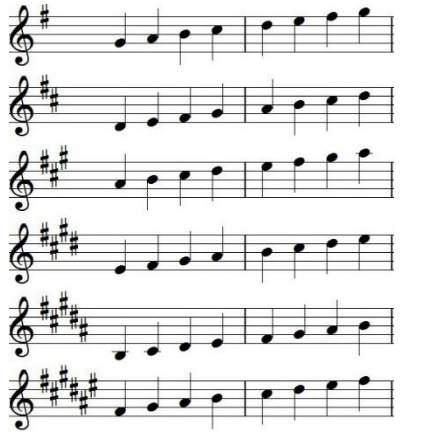
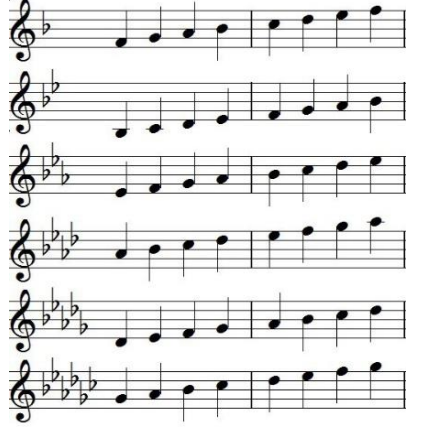
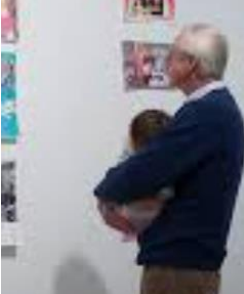
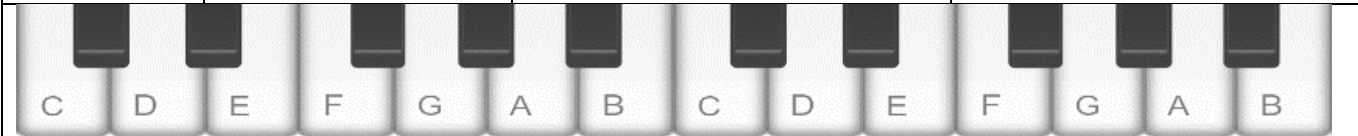
Mån-dags-puls blir **swing** som på tissa på tissa på tissa men **shuffle** onsdag torsdag fredag.

Lördan e svår: six over four. Söndan e ledig! God natt!

ett å ett ett
ett två å tre ett

eller Lördagen e fyra mot tre Lördan e svår: six over four.

Tonarts-tabell + Ramsor för att veta hur många kors och ben varje tonart har, om det inte är C

Gilla Ditt Akvarium Eller Byt Fiskar	G eller Em (ett kors) D eller Bm (två kors) A eller F#m (tre kors) E eller C#m (fyra kors) B eller G#m (fem kors) F# eller D#m (sex kors)	Noterna visar tonerna: 1 2 3 4 5 6 7 1 	 Gilla Ditt Akvarium Eller Byt Fiskar
Farfar Beskådar Esters Assymetriska Design Gäspande	F eller Dm (ett b) Bb eller Gm (två b) Eb eller Cm (tre b) Ab eller Fm (fyra b) Db eller Bbm (fem b) Gb eller Ebm (sex b)		 Farfar Beskådar Esters Asymmetriska Design Gäspande
			

Farfar-raden får gärna ha fyrklanger dvs majackord så det låter mer jazz! Rock ofta kvint upp; jazz ofta kvint ner.

Ser du bara linjer, inget kors (#) och inget b (b)

kan du vara säker på att ettan är ett C

och att alla linjerna och mellanrummen e

pianots vita: A B C D E F eller G

Gilla Ditt Akvarium Eller Byt Fiskar (Cisst men inte minst)

Farfar **Bes**kådar **Esters** **As**ymmetriska **Design** **Gäs**pande

$$|6_d \quad |6_d \quad |$$
 $|5\ 2_d|6_d\ |$ $|6_d \quad |6_d \quad |$ $|5\ 2_d|6_d\ |$ |:G D|A E|B F#|:|C#Fm|C_{SUS} C|

| F B_b | E_b A_b | D_b G_b | C_{sus} C |

|321↓6↑1↓666|↑321↓6↑1 |

|321↓6↑1↓666|↑321↓6↑1 |

|321↓6↑1↓666|↑321↓6↑1

1|321↓767↑12|34445 |

Melodi under arbete

Stamtonerna på gitarr och bas

Tonarten C

På gitarr är det inte lika lätt att flytta en eller två toner eftersom gitarren har sex strängar och den som spelar oftast inte har fler än fyra fingrar (tummen sitter på fel sida). Det vanligaste är att spela i tonarter som inte kräver att alla fingrar används, vilket är ganska många. På bas spelas bara en ton i taget. **Det räcker att känna till hur 1, 4 och 5 ligger** så kan du räkna ut resten.

Basens fyra strängar har samma toner som gitarrens fyra grävsta strängar EADG. Avståndet mellan dem är som 1→4. Mellan G- och B-strängen på en gitarr är det ett halvtsteg kortare, som 1→3.

Ackord: **Am (6)** **G (5)** **Em (3)** **F (4)**

Melodi: 3 1 6 1 2 3 5 3 7 3 1

Ackord: **Em (3)** **Am (6)** **Dm (2)** **G (5)**

Melodi: 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 5 4 3